

Naročnina

za državo SHS:
a) po pošti mesečno Din 12
b) dostavljen na dom
mesečno 10

za inozemstvo:
mesečno Din 20

Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji Din 15
v inozemstvu 35

Mesečna priloga: Vestnik SHSZ

SLOVENEČ

Cene inseratov:

Enostopna petinast vrsta malih
oglasov po Din. 1.— in Din. 1.50,
veliki oglasi nad 45 mm višine
po Din. 2.—, poslana itd.
po Din. 3.—.

Pri večjem naročilu popust.
Izjaja vsak dan izvenredni
ponedeljki in dneva po praz-
nika ob 5. uri jutraj.

Poštmina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rekopisi se ne vračajo; nevrnjeni pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase,
zagreb 39.011, sarajev 7563, praška in dunaj 24.787

Belgrajsko pismo.

Dne 26. oktobra 1922.

Vse, kar dela politiko, je na Kumanovem. V parlamentu in ministrstvih vlada sveti mir. Nemoteno in mirno lahko pogledamo nazaj v polpretekla dneva razburjenja in intrigiranja.

Narodna skupščina je dobila novo predsedstvo, predsednika in dva podpredsednika. Kot neinteresirani opazovalci lahko rečemo, da avstrijakantstvo zmaga. V predsedstvu imamo sedaj dva avstrijaka, dr. Lukiniča in dr. Karamehmedovića, tretji je po mišljenju velesrb, po stranki radikal. Dr. Lukinič je še l. 1918. v imenu Njegovemu cesarskemu in kraljevskemu apostolskemu Veličanstvu vsikdar pokorno udane večine hrvatskega sabora nesel udanostno adresno v Reichenau, kjer se je takrat mudil pokojni cesar Karel. V adresi se zatrjuje, kako so Hrvati presrečni, da so smeli stoletja in stoletja živeti pod mažarsko hegemonijo, in kako hočejo še nadalje uživati to srečo. Avstrijski cesar je dr. Lukiniča za to lepo izjavo nasitil in napojil ter mu pripel na prsi visok avstrijski red. Danes je dr. Lukinič zaupnik velesrbske večine v našem parlamentu. V Kumanovem se veseli zmage, ki jo je njegova avstro-mažarska diplomacija tako težko prenašala, a v Pragi govori slavo, na osvoboditvi avstrijskih in ogrskih Slovanov, katerim je dalekovidni in pogumni dr. Lukinič še l. 1918 s svojimi udanostnimi izjavami streljal v Reichenau v hrbet. Čehi morajo z obrazom priznati živlega zaveznika prenašati netaktnost jugoslovanskega parlamenta, da jim pošilja nekdanjega neprijatelja za svojega reprezentanta! Toda avstrijakantstvo je dobilo dostop do našega narodnega salona, in samo to smo hoteli konstatirati!

Slovenski »kmetijaci« so izjavili, da imajo v predsedstvu rajše Turke, kakor pa kakega Slovence iz Jugoslovanskega kluba. Njihov Turak je zmagal. Sami niso mogli postaviti kandidata, ker so se po nesrečenem Urekovem poizkusu sami. in z njimi cela vladna večina prepričali, da ni med njimi nobeden sposoben za to mesto. Hvala Bogu, sicer pa je slovenski narod »častno« zastopan v vladi!

Med Pašićem in Pribičevićem je bila že vnepred dogovorjena igra za Ribarja in Lukiniča. Še le ko je Pašić zapretel z demisijo, se je »pod silo razmer« Pribičević na ta dogovorjeni signal udal. Davidović pa se je zopet pokazal kot zelo neodločenega politika, ker s sklepom kluba, v katerem je imel očitno večino, ni preprečil le »udaje« in pripustil smešno ulogo demokratskega kluba z dvema kandidatoma za skupščinskega predsednika.

Zemljeradniki so tudi tokrat pokazali, da so slabi politiki in nezanesljivi zavezniki. S svojo lastno kandidaturjo so oslabilo akcijo za Ribarja, pri volitvi podpredsednikov so se zedinili v zadnjem trenutku za skupno opozicijsko listo, a potem volili proti dogovoru. Ali so jih to za časa skupnega političnega mešetarnjenja naučili »kmetijaci«, ali pa je ta lepa poteza tudi njihova pristna svojina, se ne ve.

Popolnoma je odpovedala pri volitvi predsedstva tudi takozvana Protičeva struja v radikalnem klubu. V borbi proti Pašiću-Pribičevićem pakani, da udari zagrebške kongresiste, ni prišla ves čas pregovarjanja in razgovarjanja za predsedniško mesto niti z eno potezo na dan. To je treba povedati odkrito, da si ne bo nihče delal kakih iluzij o jakosti in okretnosti Protičevih pristašev v radikalnem klubu. Kaj sedaj? Očitno stojimo pred dvema krizama, pred »malom« in »veliko« krizo. Mala kriza bo rekonstrukcija kabineta, pri kateri bodo upognili Davidovića ali pa ga vrgli iz demokratskega kluba. Z ukročenim Davidovićem ali pa tudi brez njega bosta Pribičević in Pašić rekonstruirala sedanji kabinet, ki bi imel tudi v slučaju, da se Davidović ne da upogniti ter se odstrani, blizu 170 glasov, torej kvorum in večino v parlamentu. Rekonstruirani kabinet bo moral na zahtevo Francije kupiti od nje večjo množino orožja, katerega ona ne potrebuje več, ker je zastarelo, zraven pa bo smel tudi v »odšteto« povišati našim urad-

nikom dodatke. Franciji se tako mudi, da nam ne ponuja samo starega orožja, ampak tudi kredit za njegov nakup. Srečna Jugoslavija!

Ko se »oborožimo« in za silo potolajimo uradnike, invalide in na odškodnino čakajoče Srbijance, potem pride velika kriza, ki nam bo dala volivni kabinet. V njem bodo samo možje železnih pesti, da se bodo lahko v »miru in svobodi« izvršile volitve osobito na Hrvatskem. Tudi ta ka-

Proslava obletnice neodvisnosti češkoslovaške.

Praga, 28. okt. (Izv.) Češkoslovaški tiskovni urad poroča: Četrta obletnica neodvisnosti češkoslovaške republike se je po celi državi praznovala nad vse slovesno. Poseben sijaj je dajala slovesnostim v Pragi navzočnost 77 delegatov jugoslovanskega parlamenta pod predsedstvom skupščinskega predsednika dr. Lukiniča in 3 jugoslovanskih ministrov. Vse hiše so slavnostno okrašene z zastavami. Dopoldne se je vršil na gradu slavnosten sprejem pri predsedniku republike dr. Masaryku. Najprvo je v imenu diplomatskega zbora papežev nuncij Mons. Micara izrazil častike v imenu vseh državnih poglavarjev. V odgovoru je naglašal predsednik Masaryk med drugim: Naš narod bo z vsemi sredstvi deloval za ohranitev miru ter vestno vršil svojo nalogo za obnovo Evrope, posebno Srednje Evrope, da se ohrani mir za dolgo dobo, če že ne za vedno, in da se tako uresniči ta veliki ideal Sloveštva.

Na pozdrav predsednikov obeh zbornic je odgovoril predsednik Masaryk med drugim: »Nam vsem mora biti ležeče na tem, da se ohrani avtoriteta narodne skupščine. Demokratični parlamentari morajo čuvati svojo avtoriteto le s stvarnostjo in načelnostjo. To ne velja le za stranke opozicije, ampak tudi za vladne stranke.«

Na častitke praškega nadškofa dr. Kordača in pomožnega škofa Grossauerja je predsednik odgovoril, da so

binet bosta po načrtu Hrvatov in Slovencem tako »naklonjenega« Ljube Jovanovića sestavila Pašić in Pribičević. Vsaka druga kombinacija je nezrela, ker nemogoče, dokler Hrvatski blok sedi v Zagrebu in sklepa papirnate izjave. Toda »hrvatska fronta« se ne sme prebiti in za to moramo vsi klečati pred velesrbsko fronto. Kdaj bodo Hrvati spregledali, da je Radić vede ali nevede najboljši zaveznik Pribičevićev? Bojimo se, da prepozno.

z državno svobodo postale svobodne tudi vse cerkve. S to svobodo ima prava po-
božnost in pravost le pridobiti.

Nato je sprejel predsednik dr. Masaryk jugoslovanske poslance, v katerih imenu sta mu izrekla častitke predsednik skupščine dr. Lukinič in finančni minister Kumanudi. V svojem odgovoru je naglašal predsednik Masaryk: »Vi in mi imamo nalogo z vrgledno upravo uvesti v državi red. Oboji imamo veliko odgovornost za to radi predsodkov o državniški nezmožnosti Slovanov. Oboji moramo z delom dokazati, da smo Slovani sposobni ustvarjati in voditi države.«

Skupne slavnostne seje ob navzočnosti vlade in jugoslovanskih delegatov, ki se je vršila v poslanski zbornici, so se udeležili poslanci in senatorji koaliranih vladnih strank. Komunisti in člani češkoslovaške ljudske stranke niso bili navzoči. Govorila sta predsednik Tomašek in Klofač.

Jugoslovanski delegat predsednik dr. Lukinič je v govoru povdaril: »Držali se bomo gesla: Zvestoba za zvestobo! To bomo storili tudi tedaj, če bi to ne bilo morda simpatično ali popularno, in tudi, če bi se na videz zdelo, da to nasprotuje interesom enega izmed nas. Mi moramo imeti oči odprte v bodočnost in delati.«

Nato se je enaka slovesnost vršila v senatu.

Kaj se godi v Italiji?

VLADA PROGLASILA IN — PREKLICALA OBSEDNO STANJE. — SPLOŠNA MOBILIZACIJA FAŠISTOV. — FAŠISTI NEOMEJENI GOSPODARI POLOŽAJA. — ZVEZE MED SEVERNO IN JUŽNO ITALIJO PRETRGANE. — DOSLEJ VLADA POVSOD MIR IN RED.

Trst, 28. okt. Kakor se vidi, je razvoj dogodkov vse odgovorne činitelje v Italiji popolnoma presenetil in našel nepravilne. Nova vlada še ni imenovana. Nacionalisti in fašisti so proglasili mobilizacijo svojih čet, ki se z vso naglico razvijajo. Fašisti zasedajo oblasti in urade, a povsod nastopajo doslej proti njim tako javne straže kakor tudi vojaštvo. V Pisi, Florenci, Cremoni, Piacenzi, Neaplju, Rimu in drugih mestih je železnice in uradna poslopja zasledilo vojaštvo, a ponekod je fašistom vendar uspelo, da so se polastili oblasti. Tako v Florenci, Piacenzi, Sieni in manjših krajih. V Cremoni je došlo do krvavih nastopov, ker so javne straže na lastno pest naskočile prefekturo, katero so bili zasedli fašisti. Fašisti so imeli 3 mrtve in 12 ranjenih. V Mantovi so se fašisti predvsem polastili arsenala in, razdelili orožje. Fašisti so izdali letake, na katerih izjavljajo, da se bore za veličino Italije in za to, da bo kralj res kralj, ne pa orodje v rokah malopridnih parlamentarnih vlad. Njih geslo je: Živela armada! Živio kralj! Živela Italija! V Rimu in Milanu je doslej mir.

Rim, 27. (Izv.) Agenzia Stefani poroča: Ko je ministrski svet natančno premo-tril politični položaj, je ministrski predsednik Facta podal demisijo celokupne vlade.

Rim, 27. (Izv.) Kralj je sprejel ministrskega predsednika de Facto v audienci.

Rim, 28. (Izv.) V nekaterih mestih srednje Italije so fašisti poskušali izvajati pritisk na javnost, da se brezpogojno uklo-

ni njihovim poveljem. Mir se ni kalil nikjer.

Rim, 28. (Izv.) Glasom uradnih poročil je vlada proglasila danes opoldne nad celo Italijo obsedno stanje.

Rim, 28. (Izv.) Od danes popoldne dalje zboriuje ministrski svet v permanenti, da kontrolira poročila, ki prihajajo iz province.

Rim, 27. (Izv.) Fašistovske organizacije so proglasile splošno mobilizacijo, v Pisi pa delno.

London, 27. (Izv.) Po poročilu »Timesa« so fašisti sklenili započeti velikopotezno enotno akcijo. Danes so fašisti gospodari vseh večjih mest v srednji Italiji, tako v Florenci, Pisi in Cremoni. Vse zveze med severno in južno Italijo so pretrgane. Vladne oblasti so fašisti odstavili in so neomejeni gospodari položaja. V Milanu se doslej mir in red ni kalil. Iz drugih mest še ni poročil.

Rim, 28. okt. (Izv.) V Rimu in vseh ostalih velikih mestih Italije vlada popoln mir in red. Le v srednji Italiji so poskušali fašisti vprizoriti gibanje, s katerim so hoteli pritiskati na vlado. Toda vlada je energično nastopila in vpostavila mir tudi tu.

Rim, 28. (Izv.) V popoldanskih urah je vlada preklicala ukrep, s katerim se razglša obsedno stanje.

Belgrad, 28. (Izv.) Danes dopoldne se je vršila seja ministrskega sveta, na kateri se je razpravljalo o položaju, ki je nastal vsled fašistovskega prevrata v Italiji.

velik demonstracijski sprevod pred Narodno skupščino in pred vladno poslopje, kjer bodo zahtevali, da se čimprej sprejme invalidski zakon.

Brezkončna vladna kriza.

Belgrad, 28. (Izv.) V tukajšnjih političnih krogih se trdi, da je vlada mišljena, da ne pride do demisije, ampak samo do rekonstrukcije kabineta, to pa še le tedaj, ko bodo sprejeti invalidski in uradniški zakon ter zakon o vojni odškodnini.

Belgrad, 28. (Izv.) Danes dopoldne je imel demokratski klub sejo, na kateri je razpravljalo o stališču kluba povodom predstoječe vladne krize.

Belgrad, 28. (Izv.) »Beograjski Dnevnik«, ki ima ožje zveze z Davidovićem in dr. Veljkovićem, piše, da Davidović ne bo popustil od svojega stališča. Zahteval bo brezpogojno odstop demokratskih ministrov. Vsled tega bo nastala kriza, ki bo gotovo povročila razpad radikalno-demokratske koalicije. List meni, da iz sedanjega krize ni drugega izhoda kot volivna vlada, katero bi sestavil g. Davidović ali g. Stojan Protić.

Belgrad, 28. (Izv.) Predsednik demokratskega kluba je sklical za 4. novembra ob 10. uri dopoldne sejo, ki bo zelo važna. Sklepali bodo o ostavki vlade in o razcepu koalicije. Kakor se čuje, bo Davidović trdovratno ostal na svojem načelu in na danih obljubah, da morajo demokratski ministri odstopiti.

Trgovinska pogodba s Poljsko.

Uvoz našega vina na Poljsko. — Poljski sladkor v Jugoslavijo.

Belgrad, 28. (Izv.) Danes jutraj se je vrnila iz Varšave naša delegacija, ki je sklenila s Poljsko trgovinsko pogodbo. Delegati so izjavili, da je bila trgovinska pogodba podpisana 23. oktobra. Velja za eno leto in se ne bo avtomatično podaljševala. Po tej pogodbi je zagotovljen uvoz našega vina na Poljsko, ki je bil doslej prepovedan. Dogovorjen je tudi uvoz poljskega sladkorja v našo državo. Poljska je letos pridelala 100.000 vagonov sladkorja, ki bo pri nas za nekaj dinarjev cenejši, kakor je češki ali drugi sladkor.

Kumanovski borci prezrti.

Belgrad, 28. (Izv.) Jutri se bo vršila konferenca kumanovskih bojnikov, ker vlada ni povabila na kumanovske slavnosti niti enega od še živih borcev, ki so se udeležili kumanovske bitke. Na konferenci bodo sklenili, da se skliče shod, na katerem bodo protestirali proti vladi in njenemu postopanju.

Sporazum z Italijo podpisan?

Belgrad, 28. (Izv.) Vlada je dobila iz Rima poročilo, da sta naš poslanik Antonijević in italijanski zunanji minister Schanzer podpisala sporazum o konvencijah in o izpraznitvi tretje cone v Dalmaciji.

Rim, 27. (Izv.) Kakor javljajo listi, vlada ni ratificirala dogovora z Jugoslavijo, pač pa je sklenil ministrski svet, da se predloži besedilo pogodbe italijanskemu parlamentu v odobrenje. Vsled tega Italijani ne bodo izpraznili tretje cone v Dalmaciji, kakor to določa pogodba in ravnotako tudi ne bo imenovana skupna komisija za upravo reškega teritorija.

Stambolijski v Bukareštu.

Belgrad, 28. (Izv.) Bolgarski ministrski predsednik Stambolijski je danes prišel v Bukarešt. Sprejela ga bosta Bratianu in Duca. Glavni namen tega obiska je zblizanje med Bolgarijo in Rumunijo.

Sovjetska vlada in Besarabija.

Moskva, 28. (Izv.) Včeraj se je vršila seja vojnega sveta, na kateri so razpravljali vprašanje osvojitve Besarabije z vojaško silo, če bi ostala diplomatska pota brezuspešna.

VENIZELOS NA ORIENTSKI KONFERENCI.

Atene, 28. (Izv.) Venizelos bo Grčijo zastopal na orientski konferenci v Lausanne.

Obračun z nasprotniki delovnega ljudstva.

(Govor urednika Kremžarja na shodu v Unionu 27. oktobra.)

Prijatelji in tovariši!

Pozdravljam ta lepi zbor delovnega ljudstva v imenu krščanske socialne delavske zveze. Govoril bom v imenu vsega krščanske mislečega ljudstva. Obenem se vam predstavljam kot eden zmed tistih, o katerih piše »Slov. Narod« in drugi taki listi, da smo krščanski in katoliški boljše-viki. (Smeh.) Ne bom se opravičeval nad tem izrazom, zakaj kogar ti listi naše kapitalistične buržoazije zmerjajo, je na pravi poti. Ta gospoda je brez dvoma poslala tudi danes svoje zastopnike sem, da bi videli, kaj bo s to Zvezo delovnega ljudstva. Videti morejo, da stoji v taboru »Zveze delovnega ljudstva« vsa poštna Ljubljana. (Viharno odobravanje.)

O »klerikalnem zmaju«.

Naša kapitalistična liberalna buržoazija, ki je skozi 40 let po Ljubljani ubijala klerikalnega zmaja, se nas je tudi sedaj spomnila in rekla: Kako pa to, da ste se vezali s takimi ljudmi? Trpela bodo vaša katoliška načela! Odgovarjamo njim in vsem, da se od tistih gospodov, ki izjavljajo prav sedaj kulturni boj in provokirajo farško gonjo, samo zato, da medtem lahko skrbijo za svoje žepe, ne bomo dali učit, kako naj se borimo za naša katoliška načela. Nam je veliko bližji tisti, če-tudi je morda drugega prepričanja kot mi, ki pošteno pove, kaj je, kakor pa pobeljeni grobovi liberalne buržoazije, ki pod geslom finih manir uganjajo farško gonjo ter vozijo za seboj klerikalnega zmaja kot otroci lesene konjičke pod Ti-volijem. (Smeh.)

Mi smo si na jasnem, kaj smo in kaj hočemo!

Skrb za zatiranje.

Danes se je že govorilo o programu, ki ga ima Zveza delovnega ljudstva. Obsežen je v par besedah: Skrb za tiste, ki so zatirani in za katere se v Ljubljani dosedanjí kapitalistični gospodarji nikdar niso brigali. In skrb za zatirane, posameznike in sloje, je ena izmed glavnih nalog vsakega krščanskega človeka. To stoji zapisano v Kerkovem »Socializmu«. V političnem, verskem, kulturnem, socialnem in drugih naziranjih gremo vsak svoja pota. Na program pa, ki smo ga sestavili, smo vezani, na tem programu gremo skupno v boj in bomo tudi zmagali. (Odobravanje.)

Varstvo in razširjenje občinske avtonomije.

Že predgovornik dr. Perič je povedal, zakaj je prišlo do razpusta občinskega sveta. Varstvo in čuvanje občinske avtonomije je ena prvih točk na našem programu. Mi hočemo, da se občina v smislu modernih zahtev gospodarsko in socialno razvije, da se občinska avtonomija razširi, da se naj do občini večja svoboda in da se naj občina osvobodi izpod kuratele vlade in njene birokracije! (Odobravanje.) Vlada namreč izvaja nad občino nekakšno nadzorstvo in ima pravico potrditi ali pa zavreči izvoljenega župana. To se pravi, da je s tem že omejena občinska avtonomija. Stojimo na stališču, da naj občino vodijo tisti ljudje, katerim občina vodstvo zaupa. Mi nismo ustvarili programa, ki bi imel kake revolucionarne namene. Že l. 1878. je voditelj nemških katoličanov Windhorst v Prusiji, ko so tam preganjali socialiste in katoličane po nekakem »zakonu o zaščiti države«, rekel nastopno: »Prišel sem do prepričanja, da vlada z izvajanjem svoje pravice potrditve na avtoriteti veliko več izgubi, kakor more

kdaž pridobiti. Če je kaka občina izvolila koga v občinski svet, potem imamo voliti le med dvema možnostima: Ali občina sploh ni zmožna voliti, zakaj so ji potem dali pravico voliti svoje zastopnike? Potem naj vlada imenuje sama župana in občinski odbor. Potem pa naj se ne govori o občinski samoupravi. Ali pa je občina sposobna prav voliti, potem pa nikar misliti, da bo birokracija boljše znala razsoditi kot občinarji. In taka razsodba birokracije je vedno dana, če vlada odredi potrdilo možu, ki mu je občina izrekla svoje zaupanje. Jaz za svojo osebo ne poznam nobenega hujšega teptanja občinske samouprave, kakor je ta, če vlada more brez pravega razloga zavreči moža ljudskega zaupanja.« Razveljavljenje mandata ali razpust občinskega sveta pa spada v isto vrsto. Na tem stališču, kakor ga je označil Windhorst, stojimo tudi mi. Če misli gospoda, da ljubljansko prebivalstvo ne zna voliti, zakaj nam pa pošilja skoro vsak teden nove volivne reče? Ljubljansko prebivalstvo zna voliti in bo znalo vsak dan bolj, ker se bo vsak dan bolj učilo, kako je treba voliti. (Odobravanje.)

Dolgo časa smo trpeli, predno smo prišli do prepričanja, da je treba zrušiti sedanji sistem in ga nadomestiti z novim. Današnje zborovanje nam je porok, da gredo tisoči, ki so navzoči, in drugi tisoči, ki niso navzoči, za tem, da se ustvarijo pri nas druge razmere. Povem javnosti, ki ni navzoča in ki stoji v drugem taboru, da je nam krvavo resno z našim programom in da bomo ta program tudi krvavo resno izvedli. (Veliko odobravanje.)

Obračun z uskoki.

Zgodilo se je, da smo v zadnjem občinskem svetu nastopili kot en mož za varstvo občinske avtonomije, kakor tudi za razne obče koristne predloge, proti demokratski stranki Človek bi pričakoval, da bomo nastopili kot en mož tudi pri občinskih volitvah. Uskočili pa so tisti, ki so glasovali za zakon o zaščiti države, ki so šli sedaj tja, odkoder so prišli, k svojemu kapitalističnemu očetu, kjer je več belega kruha in tudi več vsega tistega, česar delovno ljudstvo ne more dati. To je NSS. (Gromki medklci.) Ti ljudje si sedaj upajo očitati drugim breznačelnost. Za seboj vlačijo klerikalnega zmaja. Na fraze o klerikalnem zmaju ne da noben pameten človek nič, kajti vsakdo ve, da je to samo svedstvo tistih, ki hočejo profitirati na tujih žuljih in s tujo neumnostjo. (Odobravanje.)

Ti ljudje so sedaj nastopili za avtonomno Slovenijo. Izdali so proglas, da so za strašansko veliko avtonomijo Slovenije, medtem ko so bili še predvčerajšnjim za popolno narodno edinstvo, kar se pravi, da Slovenci sploh nismo narod. Danes po njihovih naukih res ne vemo, ali smo sploh še narod ali ne, ali smo pleme ali ne. Prej so narodni socialisti nastopali proti kapitalizmu, danes pa se nahajajo v njihovih vrstah, kjer se silno dobro počuti-jo. Ti ljudje so tudi glasovali za zakon o zaščiti države in dali svojo pritrldilo k temu, da se svobodnim državljanom vzamejo državljanske pravice. Ti ljudje so imeli potem drznost nastopiti proti temu zakonu in reči: Ja, zmotili smo se! (Ogorčenje.) Vsak sili v družbo, v kakršno ga vleče srce. Zato tudi oni iščejo tiste, ki jim lahko kaj nudijo, zakaj delovno ljudstvo jim ne more drugega nuditi kot pošteno delo. Nekje se je zgodilo, ne vem več kje, ali v Porenju, katero imajo Francozi za-

sedeno z zamorskim četami, ali kje drugje. Zgodilo se je tedaj, da se je nekdo ženil. Zvedel pa je, da je imelo dekle prej enkrat že zamorčka. Fant se je začel obotavljati. »Kaj,« mu je rekel oče neveste, »ne boj se, saj je imela pozneje že belega.« (Smeh.) In poroka se je izvršila ob veliki dobi. S tem bi z narodnimi socialisti lahko opravil. Stranka, ki se tako premetava iz enega v drug kot, je podobna človeku, ki ga meče božjast. (Smeh.) Božjast pa ni za politiko, ampak za špital. (Smeh.) In božjast je tudi šla v špital, zdravila ji pa dajeta Jadranska in pa Kreditna banka. (Klic: 3. decembra bo pa pogreb!) In s tem sem končno z NSS opravil.

Nekatere točke našega programa.

Naš program, ki ga imamo, zahteva med drugim tudi uvedbo splošne in enake volivne pravice za oba spola. Tisti, ki so se temu uprli in že od kralja podpisani zakon odpravili, nastopajo danes proti nam na dveh listah. Z nasprotniki tega programa in z njihovimi zavezniki bomo obračunali tudi v imenu naših žena.

Stanovanjsko vprašanje je pravzaprav temeljno in glavno socialno vprašanje v občini, zakaj od tega je odvisna morala in pa zdravje prebivalstva. Proletariat propada radi slabih stanovanj. Naše delovno ljudstvo mora stanovati v premajhnih, prenapolnjenih stanovanjih (Klic: V vagonih!), v slabem zraku. Iz teh stanovanj, kotišč jetike in skrofuloze izhajajo proletarski otroci. Kdor je prijatelj delovnega ljudstva, bo šel in tu zastavil prvo delo. 40 let se ni nihče brigal za to delo, ker so bili gospodarji v občini sami preskrbljeni. Ko je dr. Kerk ustanovil delavsko stavbinsko društvo, ki je hotelo zidati v Trnovem delavske hišice, je prišel sedanji protektor narodnih socialistov in starih bankirjev ter tedanji despot v Ljubljani ter rekel, da naj gredo delavci ven iz mesta. Vseeno so se zidale delavske hiše, čeprav izven Ljubljane. Mestna občina pa ni storila drugega, kakor delo drugih ovirala.

Na našem programu je zapisano tudi varstvo otrok. Poglejte otroke v naših predmestjih, pa tudi v sredini mesta! Žive v prenapolnjenih stanovanjih, vsled zaposlenosti očeta in mater brez nadzorstva. Kakšni bodo ti ljudje? Občina je velika družina in zato je poklicana kot družinska skupina skrbeti za svoje otroke.

Na programu imamo tudi delovne šole. Zahtevamo, da naj se šola preosnuje, da bi se otroci učili tudi delati enega ali drugega ročnega dela. Šola se mora preosnovati, zakaj šola je danes taka, da se že v njej ustvarja prepad med otroci proletarcev in otroci buržujev. (Res je!)

Izvesti nameravamo vse tiste sklepe, ki so bili sklenjeni že v zadnjem občinskem svetu. Občinsko gospodarstvo se mora vršiti v lastni režiji, ki naj nese toliko profita, da se zmanjšajo davščine. Tega principa se bomo držali, odvisno pa je od volivcev, v koliko ga bom mogli izvršiti.

Poglavje o nagajki.

»Slovenski Narod« je vprašal, ali hočejo ljubljanski volivci, ki bi volili »Zvezo delovnega ljudstva« priti pod klerikalno palico ali pod boljševiško nagajko. Ne vem, ali v Rusiji še vlada nagajka, gotovo pa je, da je vladala pod carizmom. (Res je!) In sedaj vlačijo v Jugoslavijo odrezke ruskega carizma (smeh), ki imajo nalogo s pomočjo nagajke ustvariti pri nas razmere ruskega carističnega režima pod firmo carja Pribečevića in cesarja Janca. (Pritrjevanje.) Povedati moram, da caristična nagajka pri nas že deluje. Če vprašamo državne nameščence, bodo lah-

ko povedali, da so jim nagajko že pokazali in zagrozili, da bodo z njimi postopali po ne vem katerih paragrafih zakona o zaščiti države, kdor bi volil »Zvezo delovnega ljudstva«. Mi pa vemo, da je to terorizem in da bo prišel čas, ko bomo ustvarili nov zakon o zaščiti države proti sedanjim teroristom. Tedaj bomo klicali na odgovornost tiste, ki danes kažejo nagajko — in marsikatero visoko glavo bomo takrat terjali.

Ne s starimi »šembiljami«, ampak s fanti!

Naš slovenski narod je v svojih narodnih pesmih vedno lepo povedal, kako je bilo v starih časih. V tistih časih je bilo v Ljubljani prijetno. Tako poje pesem: Stoji, stoji Ljubljanka, sredi nje lipca, pod njo je mizica, okoli nje dvanaest stolčkov, na njih sede pa — fantje! V starih časih so bili občinski odborniki Ljubljane — fantje! Če ste pa gledali občinske odbore zadnjih 40 let, ste videli, da so bila to samo gola okostja, oblečena v liberalno kapitalistično suknjo. Oblečeni so bili v najboljše suknjo, toda bili so brez idej, sploh brez vsega mozga. V Ljubljani je vladala pasivnost. Sedeli so na stolah kakor stare »šembilje«, kakor jih je že dr. Kerk svojčas nazival in ne kot možje. Te »šembilje« prorokujejo sedaj, kaj bodo vse naredile, ako pridejo v občinski svet. Naj bi bile delale takrat, ko so imele čas za to, zakaj sedaj ne bodo mogle več.

Mi hočemo ljudi, ki bodo delali. Mi hočemo ljudi poštenega dela, zdravega poguma in korajžje. Delovno ljudstvo naj se sedaj odloči, Ljubljancem naj se odločijo, ali gredo v fronto z »Zvezo delovnega ljudstva« ali gredo s fanti, ali pa s starimi »šembiljami«! (Burno odobravanje.)

Politične novice.

Protidržavni elementi naraščajo.

Da so komunisti protidržavni, kdo bi o tem dvomil. Tudi vse avtonomistične stranke so protidržavne. Po najnovejših podatkih v demokratskih listih so sedaj protidržavni tudi dr. Triller, dr. Ravnihar, Davidović, dr. Veljković, dr. Ribar in vse, kar z njimi hodi. Prišlo je tako daleč, da so še samo kridarji, goljufi, oderuhi in slični lumpi »državotvornici«.

Pribečević pod Pašičevim okriljem.

Vesti, da se namerava Pribečević s svojimi najzvestejšimi »podrepašci«, med katere prištevajo sinočnji »Slov. Narod« tudi dr. Žerjava, popolnoma ocepiti od demokratske skupine odnosno od Davidovića, se pojavljajo vedno pogostejše. Stvar ni ravno neverjetna, če pomislimo, da Pribečević vsa dolga štiri leta po ujedinenju ni bil prav nič drugega kakor najboljevidnejši pobornik velesrbskega hegemonizma, v čemer se od Pašiča razločuje samo v toll, ko da Pašič svojih velesrbskih načrtov ni preveč skrival, Pribečević pa je hinavsko stopil v »jugoslovanski« volčji koži med prezaupne prečanske ovčice in jih je res tudi nekaj preslepil s svojo masko. Danes pa tudi večina teh krotkih ovčič spregledala in obrača volku hrbet. Pribečeviću preti vsled tega velika osamljenost. Zato skuša najti pot, ki bi ga javno združila s radikali. Stvar pa ne gre tako enostavno. Radikali namreč prav dobro vedo, kako zelo je Pribečević čistan in priljubljen med Hrvati in Slovenci, in oni vedo istotako dobro, da bodo tudi oni osamljeni, če sprejmejo Pribečevića v svojo sredo, ker bi se dvignile v tem slučaju vse stranke proti njim kot močna opozicija. To pa radikalom ne bo všeč in zato možnost ni izključena, da ostane končno na cedilu — Pribečević sam.

— Predvojni dolgovi Črne gore. Leto 1913 je sklenila tedanja črnogorska vlada

Packa.

28

Francoski napisal René Bazin — Poslovenil A. B.

(Dalie.)

»Predobri ste, gospa Plumetova, ali vsega je konec, ona se bo poročila z drugim.«

»Z drugim! To vendar ni mogoče! Mislim sem, da je postalo gospo Plumetovi slabo. Ne prestrašila bi se bolj, če bi ji kdo rekel, da ji je Peterček za smrt zbolel. Prsa se ji dvigajo. Sklene roke in me gleda z izrazom boleznega sočutja: »Uboji gospod Mouillard!«

Dve solzi, dve resnični solzi ji stečeta po licu. Hotel bi ju zajeti: to sta edini, ki jih je pretočilo zame človeško bitje po smrti moje matere.

Povedati ji moram vse, celo ime mojega tekmeča. Ko zasliši ime Dufilleul, njena ogorčenost ne pozna meja: vzdihuje, da je izvržek, da ve o njem toliko! — ali ga sploh pozna? — da te poroke ne sme biti, da je ne bo, da je Plumet gotovo istega mnjenja...

»Gospa Plumetova,« pravim, »daleč sva zašla. Vrniva se k vaši zadevi, moje so žalostne in vi ne morete nič zato.«

Vstane razburjena in objokana, nekoliko užaljena.

»Moja zadeva? Ali mislite, da se bom danes zanimala zanjo! Kaj mi mar sedaj

menica! Kar ste mi povedali, me je globoko užalostilo. Drugič, gospod Mouillard, drugič!«

Poslovila se je skrivnostnega obraza, stisnila mi je roko, kakor da mi hoče reči: Računajte name!

Ubožica!

V vagonu 10. julija.

Utrdite so za mano. Čuvajnice, tovarne, gostilne in mrke razvaline, vse so same svetle točke, ki ostajajo daleč zadaj. Vlak brzi z divjo naglico. Zeleni travniki in zlata polja se razvijajo pred mojimi očmi kot trakovi. Zdaj pa zdaj zažvenketa železje, za hip se pokažejo stebri in napis: to je kolodvor, preko katerega drvim zaviti v oblak prahu; blisk prereže cesto: prešli smo preko reke. Odpotoval sem, odpotoval zares, nihče me ne bo zadržal, ne Lampron, ne gospod Boule, ne Plumet. Stare sanje se mi uresničujejo: videl bom Italijo!

Oh, samo en kotichek, pa kakšna radost, kakšno nepričakovano veselje! Osem dni je od tega. Gospod Boule me pokliče k sebi v kabinet.

»Gospod Mouillard, vi govorite dobro laški, kajne?«

»Res je, gospod.«

»Ali ne bi hoteli potovati na stroške neke stranke?«

»Prav rad kamorkoli.«

»V Italijo?«

»Se rajši.«

»To sem si že mislil in zato sem vas določil vnaprej pri sodišču, ne da bi vas bil vprašal. Treba je izvršiti v Milanu preiskavo, treba je pregledati listine civilnih oblasti in še nekatere druge, ki se nanje sklicuje neki italijanski dedič, ki hoče na ta način dokazati svojo upravičenost do neke ne baš male dediščine. Ali se še spominjate procesa Zampini contra Vel-dou in tovariši?«

»Zelo dobro.«

»Dognati morate na licu mesta, ali je ta Zampini res opravičen do svojih zahtev. Spremljala vas bosta uradnik Narodnega arhiva in tolmač. Peljati se morete preko Švice ali ob obali, kakor se vam zdi. Dam vam šeststo frankov in 14 dni počitnic. Ali ste zadovoljni?«

»Lahko si mislite!«

»Pripravite se torej na pot! V Milanu morate biti osemnajstega jutraj.«

Z veliko novico pohitim k Lampronu, ki se nemalo začudi in razvname pri spominu na Italijo. Sedaj sem na potu, zibljem se v brzovlaku proti Lijonu, ne da bi mi bilo žal za Parizom. Vse moje misli hite naprej, proti Švici, ki jo bom videl jutri. Izbral sem si to zeleno pot do dežele sinjega neba.

Do zadnjega trenutka sem bil v strahu, da me kaka ovira ne zadrži, da me smola, ki mi je stalno za petami, ne ustavi. Čudim se, da mi je tokrat prižanesla. Prav lahko bi bil zamudil vlak, res je, kajti

konj, ki ga ima izvošček št. 7382, je gotovo star dirkač iz Longchampa, da se mu je posrečilo nadomestiti čas, ki sem ga izgubil z gospodom Plumetom.

Uro pred odhodom me je gospod Boule še nekam uradno poslal. Ko sem se najzgrede peljal po Opernem trgu, me nekdo — ne vem od kodi — pokliče:

»Gospod Mouillard!«

Ozrem se na desno, ozrem se na levo in glej, na zavarovanem prostoru zapazim okvirarja, ki si na vse načine prizadeva vzbuditi mojo pozornost. Ustavim voznička. Zadovoljen nasmeje preleti Plumetovo obličje. Z eno nogo stopi z varnostnega prostora, jaz pa odprem vratica. Naenkrat pridrdra mimo voz, konj z gobcem zapre vratica. Odprem jih znova, pa pride drugi, pride tretji in tako dalje, da me naposled dvoje vrst voz loči od Plumeta, ki mi glasno nekaj pripoveduje. Ropot koles in šum množice onemogoča sporazumljenje, to na znanim z znamenji Plumetu. Stopi na prste pa uspeh nič boljši.

Pet minut zamude! Ne morem čakati dalje. In kaj vem, mogoče pa bi me to zadržalo. Mogoče se je smola preoblekla v prijateljca Plumeta. Pri tej misli se stresem in zavpijem:

»Voznik, kar najhitreje na Lijonski kolodvor!«

Uboja me. Tjakaj prideva v zadnjem trenutku, ko je vlak že pripravljen za odhod. Jaz sem poslednji, ki dobim listek.

z nekim finančnim sindikatom pogodbo glede posojila v znesku 40 milijonov frankov. Od te vsote je dobila izplačanih 8 milijonov. Med svetovno vojno in po ujedinjenju pa se ni nihče več brigal niti za odplačilo dolga niti za izplačevanje obresti. Nedavno pa so prišli v Belgrad zastopniki upniških bank in imeli dolgo konferenco z generalno direkcijo državnih dolgov glede ureditve tega vprašanja.

Seja višjega šolskega sveta

dne 26. t. m.

(Konec.)

Samostojni predlogi: Ukinitve samostanskih učiteljskih.

Podelilo se je nekaj razpisanih služb, med njimi g. Fr. Kogej u katehetska služba v St. Vidu nad Ljubljano. Potem so prišli na vrsto samostojni predlogi.

Kan. Nadrah predlaga, naj se razveljavi sklep višjega šolskega sveta, s katerim se je list »Slov. učitelj« izločil iz šolskih knjižnic. Predlagatelj omenja, da ni prav, če se vržejo vsi letniki iz šol. knjižnic. Če je katera števila po mnenju večine nepravilno pisala, naj bi se tista prepovedala. Tako malo imamo didaktično-pedagoške literature, pa še tej se zapira pot v šolske knjižnice. Nadzornik Wester podpira predlog: Pravico, naročati liste, ima krajni šolski svet, ki naroči, kar sam hoče. Tudi je proti demokratskemu načelu na ta način kak list zatirati. Če bo pisal kaj protidržavnega, ga bo že državna oblast zasledila. — G. Jelenc meni, da list zato ne spada v šolske knjižnice, ker še vedno prinaša politične novice. — Predlog je bil odklonjen z 8 proti 5 glasovom.

Ravn. Jelenc predlaga, naj se razveljavi dosednji sklepi glede oddaje nadučiteljske službe na šoli celjske okolice. Kan. Vraber predlaga, naj se izvrši zadnji tozadevni sklep in naj se služba znova razpiše. Sprejel se je z večino glasov predlog g. Jelenca, ki je nato predlagal, naj se na podlagi prvega razpisa te službe in dotičnega tropredloga imenuje za nadučitelja Voglar. Predlog sprejet z večino glasov.

Isti predlaga ukinitve vseh zasebnih učiteljskih. Pokrajinska uprava se naprosi, da predlaga ministrstvu prosvete, naj z začetkom šolskega leta 1923—24 ukine zasebna učiteljska v Sloveniji. Predlagatelj utemeljuje svoj predlog tako-le: Imeli bomo kmalu preveč učitelje in tako učiteljski proletarijat. Imamo še sedaj preveč učiteljev; treba skrbeti, da jih zamenjamo z učitelji.

Nadzornik Wester poudarja, da bi bilo treba najprej statističnih podatkov, koliko učiteljskih moči bo treba v prihodnjih letih; potem se bo šele videlo, če so nam zasebna učiteljska potrebna. Tudi bi se ta ne smela ukiniti naenkrat, ampak sukcesivno, začenši s I. razredom.

Kan. Nadrah pripomni: »Čemu ta hitrica? Člen 16. ustave določa, da se bo z zakonom odredilo, pod kakšnimi pogoji naj bodo privatne šole in njih posamezne vrste dopuščene. Ta zakon bo kmalu izšel; saj so načrti za razne vrste šol že dogotovljeni. In dokler tega zakona ni, velja avstrijski državni zakon z dne 14. maja 1869., ki v § 73 določa, naj se zapro ti sta zasebna učilišča, v katerih se ne izpolnjujejo zakoni ali v katerih se prikažejo npravne napake. Ministrstvo ne sme ukinjati zasebnih šol iz drugih vzrokov kakor iz v zakonu omenjenih. Iz naših sa-

Mislím, da se je gospodu Plumetu posrečilo uiti z varnostnega prostorčka.

Na potu.

Genève. — Prvo, kar zagledam, je stražnik v komični obleki, ki čuva pri izhodu. Pri nas bi morali njeji čuvati pred počestnimi dečaki, tukaj čuva on. Tako sem torej prestopil tujo zemljo.

Dve uri imam časa, da si ogledam mesto. Kaj naj si ogledam? Okolica je vedno lepa, dočim so v mestu mogoče stavbe, o katerih se tega ne more trditi. Pojdimo torej h kraju jezera, kjer se mu izvija Rona in odteka proti Franciji. Voda je čista in globoka kot v morskem prelivu. Sinja masa valovi v ozkem prostoru med zidanim obrežjem na eni in hišami na drugi strani.

Bistri valovi me vlečejo s seboj. Skupaj zapustimo mesto, kmalu smo sredi vrtov z zelenjavo, kjer je mladi Töpffer preplašen v samotni noči spoznal, kaj je strah. Ogromna kolesa, s pomočjo katerih namakajo zemljo, mečejo orjaške sence na gredice s solato pod vrhami. V dalji se smejejo porastli grički in vabijo na vesele nedeljske izlete. Rona pa skaklja in prepeva nad gladkimi kremenji. Dvoje ribičev, ki love tu postvri, žene čolnčič ob strmem bregu proti vodi.

Mogoče nisem storil prav, da nisem počakal na novico gospoda Plumeta. On ni eden tistih, ki zavoljo malenkosti napravljajo dosti vpitja.

(Dalje.)

mostanskih učiteljskih so izšle ravno tako dobre učiteljice kakor iz državnih, če ne boljše, imajo pa to dobro na sebi, da državo veliko manj stanejo, kot državna učiteljska. Če bo g. Jelenc zaradi nadprodukcije zatvarjal privatna učilišča, bo iz doslednosti kmalu moral priti s predlogom, naj se opusti polovica slovenskih gimnazij, in čez nekaj časa se bo moral lotiti še vseučilišča. Saj šolska uprava ni dolžna vsem učiteljskim kandidatom dati služb, če teh ni na razpolago. Sicer pa g. Jelencu ni tako pri srcu, da bi zabranil nadprodukcijo; on in njegovi somišljeniki streme za tem, da bi zatrli vse samostanske šole. To je razvidno iz raznih opazk »Učiteljskega tovariša« in iz načrtov novih šolskih zakonov. Skoro gotovo bodo dosegli svoj namen, pa le za kratek čas, končno bo pa zmagovalo ljudstvo. Šola, katero hoče imeti naše ljudstvo, je verska (konfesionalna) šola in to šolo si bo tudi izvajevalo. V tej šoli se bo prelepo izvajal didaktični nauk o koncentraciji pouka: ves pouk bo imel en centrum in ta centrum bo — Bog. Nikogar ne bomo silili v to šolo. Krščanski stariši jo zahtevajo samo za svoje otroke, puščajo pa isto prostost brezvercem, da si ustanove šole brez Boga. Obžalujem, da je ta predlog stavil zastopnik učiteljstva. Učitelji Cerkve in duhovnikov ne bote nikdar uničili, pač pa bote uničili sami sebe. Ljudstvo vas sedaj zaničuje, kmalu vas bo sovražilo kot svoje sovražnike. V nekem kraju so pokopali župnika. Vsa župnija je prišla k pogrebu in točili so solze moški in ženske. Izkušen nadučitelj vpraša mladega učitelja — kulturnobojno razpoložena: »Ali ste že videli, da bi bili ljudje za kakim učiteljem tako jokali?« »Še nikoli.« »Zato bodite pametni, pa pustite boj proti veri in duhovnikom.« Gospod kolega iz Maribora in jaz sva tukaj neoficijelna zastopnika velikanske večine slovenskega naroda in kot taka svariva slovensko učiteljstvo pred takimi kulturnobojnimi poskusi.

Dr. Poljanec daje samostanskim učiteljskim najboljše pričevalo: Pouk je jako vreden, učiteljice so vse kvalificirane. Zahteva se na teh šolah veliko, uči se veliko in dosega se tudi veliko. Izpolnjujejo vse zahteve. Nato dokazuje iz raznih dokumentov, da ministrstvo teh učiteljskih ne more ukiniti. Bilo bi tudi proti senzer-menski pogodbi. Treba počakati, da se ta zadeva uredi s postavo, ki jo omenja člen 16. naše ustave. Prosi, naj predlagatelj ta predlog umakne.

Dr. Beuk omenja, da se je poslal svoj čas točen seznam vseh zasebnih šol v Belgrad. Vse so morale znova prositi za pravico javnosti. Do sedaj na tisti akt še ni nobenega odgovora. Gotovo smatra ministrstvo zadevo za ne še dozorelo.

G. Ribnikar predlog priporoča. Treba je učiteljev. Učiteljice se ljudstvo samo brani. Zato je treba zasebna učiteljska ukiniti. Tudi ni res, da bi bile privatne šole ceneje kakor državne: si že znajo na kak način dobiti denar od ljudi. Samo državna šola more dati ljudem državno zavest in narodnega duha.

Kan. Nadrah se čudi logiki, ki je izražena v Ribnikarjevih in Jelenčevih trditvah: Zaprmo zasebne ženske šole, pa bomo imeli dosti moškega učiteljskega naraščaja. Zavoljo samostanskih šol se ni še noben deček odvrgel od moškega učiteljskega in zavoljo njih ni niti en učitelj ostal brez službe. Zavrača tudi napad na samostanske šole, kakor da bi te šole ne vzgajale dobrih državljanov in zavednih Slovencev.

G. Jelenc dokazuje slabo narodno in državljansko vzgojo tako-le: »V neki samostanski šoli je letos neka samostanska učiteljica učila tako-le: Slovenija se deli na tri kronovine: na Kranjsko, Štajersko in Koroško. Glavno mesto Štajerske je Gradec, Koroške Celovec, Kranjske Ljubljana. Naš kralj je Peter, ki ima dva sina, princa Žorža in Aleksandra.«

Dokaza, da je ta zgodnica resnična, g. Jelenc ni dal nobenega.

Predlog ravnatelja Jelenca je bil sprejet s 7 proti 4 glasovom.

P. n. naročnikom!

Opozarjamo vnovič na položnice, ki smo jih v minulih dneh poslali posameznim p. n. naročnikom z označbo zastanka do konca oktobra 1922. Razlika, ki je zabilježena na tej položnici, je nastala vsled zadnjih poviškov naročnine, na katere se nekateri p. n. naročnikov tekoma leta niso ozirali. — Ker pa je mogoče, da se je izgubila katera teh položnic, naj oni, ki se čuti prizadetega, reklamira: »Slovenec« s položnico —, da ne bo prihodnji teden neprijetnega ustavljanja.

Istodobno opozarjamo, da stane »Slovenec« do konca leta 1922 za Jugoslavijo Din 118.50, za inozemstvo pa Din 194.— To velja med drugimi posebno za naročnike, ki so plačali svojedobno samo po 30 oziroma 90 Din naročnine, pa niso doposlali poviškov. Uprava »Slovenca«.

Dnevne novice.

— Pozabljena obletnica. Danes, dne 29. oktobra je obletnica osvobojenja Slovencev, Hrvatov in Srbov izpod avstrijsko-madžarske hegemonije. Vlade, niti centralna niti pokrajinske v Ljubljani, Zagrebu, Sarajevu in Splitu ne čutijo potrebe, da bi se ta obletnica slovesno obhajala, še le naša pot v Belgrad, dne 1. decembra, se sme slovesno praznovati kot dan ujedinjenja. Državniška modrost to ni, in narodi niso tako slepi, da bi ne videli namena. Ker pa vlade nočejo, se naj vsaj narod tiho in skromno spominja danes zgodovinsko tako važnega dogodka!

— 25 letnico dušnega pastirstva kot župnik na Suhoru je obhajal dne 22. t. m. semiški dekan g. Jakob Pavlovčič. K temu izvanrednemu dogodku so osebno čestitali domači g. župan Franc Štubler v imenu občine, g. nadučitelj Stanko Vrezec v imenu šolske mladine, g. kr. narednik Svitoslav Jenko v imenu orožnikov in drugi. Bog ohrani tako blagega, delovnega in vsem slojem priljubljenega župnika še mnogo let!

— Recepcija v proslavo obletnice »28. oktobra«. Generalni konzul Češkoslovaške republike v Ljubljani, g. dr. Otokar Beneš, je priredil včeraj ob 11. uri dopoldne v srebrni dvorani hotela »Union« recepcijo ob priliki obletnice »28. oktobra«. dneva osvobojenja češkoslovaškega naroda. Zbralo se je toliko zastopnikov civilnih in vojaških oblasti, korporacij in društev ter odličnih prijateljev češkoslovaškega naroda, da je bila srebrna dvorana pretesna. G. generalni konzul dr. Beneš je govoril v proslavo četrte obletnice »28. oktobra« v slovenskem jeziku, pozdravil pred vsem zastopnike oblasti in avstrijskega, francoskega in italijanskega konzula ter nazdravil predsedniku Češkoslovaške republike dr. Masaryku ter kraljevi dvojici kralju Aleksandru in kraljici Marioli. V češkem jeziku je pozdravil navzoče češke rojake in v francoskem jeziku francoskega konzula. Pokrajinski namestnik g. Ivan Hrihar se je zahvalil g. generalnemu konzulu za lepo prireditev in je poudarjal veliko bodočnost Češkoslovaške države, katere uprava je vzorna. — Ob zakusku, ki je bil pripravljen, se je razvila nato prav prijetna zabava.

— Nepristranski državni svet. Belgrajska »Pravda« javlja, da je državni svet nedavno izbral apelacijske sodnike za Skopje, mažarskih legitimov pa trdijo, da je opo-svojo listo, toda radikali so glasovali preko tega predloga za svoje radikalne kandidate. — Tako izgleda objektivnost upravnega sodišča.

— Vlada »ima pare«, ampak ne za vse. Tako je odobrila te dni naknadni kredit za vsesokolski zlet v Ljubljani v znesku 1 milijona kron. — Za uradniške draginjske doklade pa »nema pare«.

— Koruza za prehrano pasivnih krajev. V dalmatinska pristanišča je prišlo 600 vagonov koruze na račun ministrstva za socialno politiko. Koruze bodo dobili v prvi vrsti v Črni gori, v Hercegovini in v Dalmaciji.

— 5½ milijona dinarjev ali 22 milijonov kron je dovolil minister za javna dela za dovršitev kraljeve palače v Belgradu.

— Sanatorij za delavce so te dni otvorili v Novem Sadu. Sprejemali bodo tudi druge bolnike. Sanatorij je moderno urejen in je stal 750 tisoč dinarjev.

— Kot potnino za udeležnike svečanosti v Pragi je določila vlada pa 300 čeških kron na dan za osebo.

— O pomanjkanju tobačnih izdelkov. Ali res manjka tobaka, smodk? Niti najmanj. Vsega je dovolj in bi bilo dovolj, če bi bila za kaj monopolna uprava. Nekdo, ki ima točen vpogled v poslovanje, nam je pripovedoval, da tobaka ne le ne manjka, marveč, da so prenapolnjena vsa skladišča. In vendar je odpustilo ravnateljstvo tob. tovarne v Ljubljani sedaj na zimo in prepustilo svoji usodi in stradanju tako veliko delavk. To je eno. — Druga stvar je pa ta: Država (uprava monopolov in oddelki za socialno skrbstvo) je oddala po večini vso tobačno prodajo inviduom, velikim državnim revežem in njihovim vdovam ter vdovam padlih mož. To bi bilo že hvalevredno, če bi ti reveži in reve imeli sredstva za plačevanje tobačnih izdelkov. Kje pa naj vzamejo denar? Saj jim ne izplačuje država niti tistega, kar jim gre. Tako pa iztržijo nekateri od tedna do tedna komaj po par tisočakov, — preživljati se morajo seveda tudi —, a kakšno »zalogo« pa si morejo nabaviti s par sto dinarji? Potem seveda manjka blaga, četudi so polna skladišča. In delavke morajo »na polje«. Ali država in uprava monopolov ne more tem državnim revežem kreditirati nekoliko blaga?

— Beg iz državne službe. Minuli so tisti časi, ko so se ljudje za državno službo trgali. V današnjih dneh je število presilcev največkrat prav minimalno, ali pa ni sploh nobenega. Kdo bo pa v državno službo šli, ko je splošno znano, da je državni nameščeneec na slabšem ko vaški pastir. Tako n. pr. beže iz državne službe poštni odpravniki in odpravnice. Kaj ču-

da! Plača komaj komaj zadostuje za hrano in stanovanje, o obleki niti ne govorimo, pavšal (prispevek za razsvetljavo, kurjavo in pisarniške potrebe) 30 kron na mesec, pa zima je pred vrati. Kdor se je naveličal stradati in zmrzovati, beži drugam s trebuhom za kruhom. Tako bo prišlo do reduciranja državnih nameščen- cev tudi od te strani. Ali kam bo vse to privedlo, je pa drugo vprašanje.

— Na slavnost v Pragi je odpotoval tudi g. minister Pucelj. V Južni Srbiji pa se je pojavil Hussein Bošković, odmetnik.

— Iz Novega mesta. V nedeljo dne 22. oktobra 1922 je priredilo prosvetno društvo »Soča« v družbi s katoliškim društvom rokodelskih pomočnikov Gregorčičev večer z deklamacijami Gregorčičevih pesmi, s petjem, tamburanjem in z govorom. Deklamacije: »Mojo srčno kri škropite«, »Mavrici« (Ilka dr. Gorjančeva), »Oljki« (gdč. Gričarjeva), »Soči« (gdč. Milačeva), »Naš čolnčič otmimo« (g. Žefran), »V pepelnici noči« (g. Cigler) so bile podane s čustvom in nekatere z dramatično silo. Mešani zbor pod vodstvom g. Grada s pevskimi točkami »Domovini«, »Nazaj v planinski raj«, »Ujetega ptiča tožba«, »Čolnčič« je žl pohvalo. Tamburaški zbor pod vodstvom g. Bardorferja je s svojim prvim nastopom pokazal, da bo po vztrajni vaji nudil še marsikateri lep večer občinstvu. G. prof. Kovač je v svojem slavnostnem govoru z znano govorniško eleganco opisal Gregorčiča kot človeka in pesnika. Želimo, da bi nam »Soča« in Kat. dr. rok. pomočnikov priredili še kaj tako lepih večerov, kot je bil ta!

— Nered na železnici. Z ozirom na notico pod tem naslovom v »Slovenca« od 12. oktobra nam je inšpektorat drž. železnice poslal naslednje pojasnilo: Zadevo smo preiskali in ugotovili, da Vas dopisnik ni točno informiral. Sprevodnik osebnega vlaka 916 z dne 5. oktobra t. l. ni bil pijan, kar sta ugotovila vlakovodja in vlakovni preglednik. Po železniških predpisih je radi vsebine in obsega nedopustno vzeti kot ročno prtljago mernik pšenice in polno 15 l pletenko seboj v voz. Zato je bil sprevodnik opravičen, da je zahteval doplačilo. Potniki pa se ne protivijo le doplačilu, temveč še napadajo sprevodnike, ki vrše le svojo dolžnost. Da je v takih položajih večkrat težko ohraniti mirno kri in prenesti vse zbadljivke, je razumljivo. Vkljub temu pa zahtevamo z vso strogostjo od svojih uslužbencev, da občejujejo mirno in uljudno z občinstvom. Tudi v tem slučaju smo zadevo primerno obravnavali. — Inšpektorat državnih železnic prosi, naj se vse pritožbe radi nedostatkov na železnici sporoče naravnost inšpektoratu, ki jih bo preiskal in strogo obravnaval. O izidu obravnave pa bo osebo, ki se bo pritožila, vedno pisмено obvestil.

— Karlov testament. Nemški listi so nedavno objavili besedilo Karlovega testamenta, ki vsebuje tudi nekako politično oporoko, važno zlasti za Mažarsko. Voditelji mažarskih legitimov pa trdijo, da je oporoka prost falzifikat.

— Kmečki strah. Kakor smo svojedobno poročali, je ljubljanska policija aretirala Franceta Zagarja, Črnuški orožniki so prijeli Alojzija Meserka, tijski orožniki Angelo Gardijo, oblasti so zaprele tudi Marijo Koretič. Po večtedenskih poizvedbah je ljubljanska policija izsledila glavarja vlomilske tolpe Janeza Meserka in njegovo prijateljico Tončko Šorn in oba aretirala. Meserko je popisal okrajnemu policijskemu nadzorniku Habetu svoje roparske pohode. V štajerskih hribihi nad Sv. Jurijem ob južni žel. je tolpa ukradla neke uro z verižico, nad Laškimi so ukradli uro, ženske čevlje in nekaj obleke. V St. Juriju ob juž. žel. so pokradli nekaj ženske obleke in rjav ženski kocek. V trebeljskem okraju je tolpa v neki hiši ukradla 2 rjuhi, 2 predpasnika in dve glavni ruti. V Besnici pri Prežganju so ukradli harmoniko. Pri Sv. Trojici nad Krtno pri Dobri so pokradli žensko obleko, mast in čevlje. Blizu Moravč so v neki samotni hiši v bližini neke cerkve ukradli pet prstanov, brošo s tolarjem Marije Terezije, srebrn goldinar, štiri srebrne krone in žensko uro z verižico. V Klečah so ukradli 7 bankovcev po 400 K, srebrno uro z verižico, hlače in telovnik; v nekem mlinu pri Dobrunjah so ukradli 2 ženske obleke in več moške obleke. Pod Presko pri Tihoboju so vzeli tri kri-la, več jopic, sipastega sladkorja in kruha. Svoji lastni materi je Janez Meserko ukradel več obleke, ko jo je s komočo Šornove na Migovcu, kjer je doma, izvil iz hiše. V okolici Višnje gore je tolpa izpod nekega kozolca ukradla dve moški srajci, žensko kri-lo in glavno ruto. Zeni nekega finančnega kontrolnega organa pri Prežganju so ukradli več obleke, odejo in moko. V Gorici nad Stično je pri vulgo Rojcu Janez Meserko ukradel 600 K, srebrno uro z verižico in rjavo moško obleko. V moravški okolici so ukradli nekemu kmetu 5 moških oblek in uro z verižico. Na Jančah so ukradli nekemu kmetu suknjič, nikelnasto in srebrno uro. V neki hiši, kjer se kri-žajo pota v Krtno, Moravče in Sv. Trojico, so ukradli nekaj ženske obleke. V hribihi nad Železniki so ukradli nekemu kmetu dve moški obleki, usnjate dokolenice, čevlje, srajce, tri ponošene obleke in podplate. V neki hiši nad Ljubnem pri Gornjem Gradu so ukradli dve srajci in par čevljev. Skupno je Meserko priznal 20 tatvin in vlomov.

— Dvakratnega morilca Schrotta so na Dunaju aretirali. Schrott je iz Zagreba potoval v etajah, preko meje je šel peš. Prišedši na Dunaj, je takoj obiskal svojega prejšnjega mojstra

v Neubauu in tu so ga prijeli. Schrott je dejanje takoj priznal brez najmanjšega kesa; trdi samo to, da obeh krojaških vajencev pri Stipetiču v Zagrebu ni imel namena ubiti, ampak samo omamiti, da ga ne bi ovirala pri tatvini. Ko so mu povedali, da je oba vajenca ubil, ni to napravilo na zločinca nobenega vtisa. Schrott so zaprili in pride pred avstrijsko sodišče. Dunajski detektiv, ki ga je prijel, dobi nagrado zagrebskega policijskega ravnateljstva v znesku 5000 dinarjev, kar znaša v avstrijski valuti 6 milijonov kron. — Pri Schrottu so našli 1000 dinarjev, par milijonov avstrijskih kron in vstopnico — v gledališče.

— Napačna vest o mobilizaciji. Te dni se je po Zagrebu raznesla govorica, da se vrši mobilizacija. Dejansko gre za običajno evidenco vojaških obvezancev.

— Sava je izstopila v okolici Zagreba. Odnesla je več oral zemlje, 9 hiš je v veliki nevarnosti, a prebivalcem nihče ne pride na pomoč.

Gospodarstvo.

g Ljubljanski trg. Padanje cen se vrši nadalje. Moka št. 0 se prodaja po 21 do 22 K kilogram na drobno. Izgleda, da se bo za kratko dobo ustalila cena na 20 K za kilogram št. 0. Kasneje smemo pričakovati zopetnega padca močnih cen. Slanina na drobno 100 do 106 K po kvaliteti, na debelo 90 do 95 K kilogram, domača mast 120 K, ameriška 106 K. Smemo pričakovati, da bo cena slanini kot masti v kratkem še bolj padla. Debeli prašiči se plačujejo v Ljubljani pri oddaji v posameznih komadih po 58 do 64 K kilogram žive teže po kvaliteti. Mese vsih vrst je na trgu dovolj; kvaliteta povojna. Cene so ostale na prejšnji višini vsled nenavadnega padca cen surovih kož. 15. oktobra so se plačevale težke goveje kože še po 70 K kilogram, lahke po 60 K, telečje po 75 K, današnja cena teži goveji koži 50 K, lahki 40 K, telečji 60 K. Pocenjenje kož bo imelo za posledico pocenitev usnja. — Današnje cene špecerijskega blaga so sledeče: kristalni sladkor 60 K, v kockah 70 K, namizno olje 88 K, jedilno olje 78 K, kava Portoriko 192 K, Santos 128 K, Rio 116 K, riž I. vrste 38 K, II. vrste 32 K, testenine I. vrste 56 K, II. vrste 48 K.

g Ziti trg. Cene žitu so bile na novosadski produkti borzi sledeče: pšenica 13.20—13.28 kron, ječmen 9.60 K, fižol 12.00 K, pšenična moka (št. 0) 18.00 K, (št. 6) 14.40 K.

Ljubljanske novice.

Ij Ljubljanske volitve in liberalne finitve. — Pripravljeni moramo biti na to, da bodo naši nasprotniki — eni kot drugi, saj v tem nasprotstvu se ne ločijo, — poskušali vsa sredstva proti nam in proti kandidatom Zveze delovnega ljudstva. Dolžni smo že sedaj opozorjati volilce, naj se nikakor ne dajo begati od raznih liberalnih trobil, ne papirnatih ne ustnih po ljubljanskih oštarjih. — Tako je nedavno plačil volilce nek bivši občinski svetnik JDS, obenem gostilničar, češ da imajo (oni — je deesarij namreč) že zagotovilo, da bo razveljavljena kandidatna lista zveze delovnega ljudstva. To je popolnoma izključeno in je le premišljen maneuver, da bi napravili zmedo v vrstah volilcev te liste. Mi bi radi poznali tisto vlado, ki bi se drznila poskusiti, kaj šele storiti kaj takega. Razveljavljanje celotne kandidatne liste ne more izreči nobena inštanca v državi, niti minister Groga. Ni nemožne dalje, da bodo poskušali liberalni zgararji manevrirati tudi s termi-

nom glede vlaganja kandidatnih list. Ze v naprej jim povemo, da si bodo opekli svoje prste tudi tu, če bodo kaj poskušali. Pustimo sicer to vprašanje pri miru, ker smo hoteli le opozoriti na razne poskuse liberalcev, da bi ostala avtonomija mesta Ljubljane še nadalje — kolikor mogoče dolgo — v vladnih kleščah pogažena in po-teptana v tla. Uverjeni smo pa tudi, da bodo naši volilci izbili te klešče vladi iz njene pesti in izvršili temeljito operacijo z njimi na zobeh onih, ki grizejo. — Vse liberalne finte pa bodo ostale bezgove flinte za strašilo vrabcev. Oni naj streljajo z bezgovim strženom, mi bomo pa s — kroglicami na voliških.

Ij Razdeljene vloge. Združeni staroliberalci + narodni socialisti = Jugoslovanska Zajednica = nekdanja magistratna gospoda se silno trudi, da dobi Ljubljano zopet v svojo oblast. Nočejo jim pa dati Ljubljane liberalni »mladini« in »Zveze delovnega ljudstva«. Da te nasprotnike uženo, so očividno napravili bojni načrt, naj starijavi »Narod« napada nedorastle liberalne »mladine«, mlada »Jugoslavija« pa naj se zaletava v čvrsto »Zvezo delovnega ljudstva«, oziroma v »klerikalce« in »komuniste«. Pred vsem naravnost v »klerikalce«. In glej — »Jugoslavija« je res izvela odnekod starega, lesenega, zaprašenega klerikalnega zmaja in ga kot znanega konjička prepeljava po svojih predelih kakor so prepeljavali stari Ljubljančani na pustni torek po Poljanah tja do klavnice velikanske — brno! — Zmagali pri volitvah seveda ne bodo stari magistratovci, ker bi jim brna ravno toliko pomagala kakor »klerikalni zmaj«.

Ij Klerikalnega zmaja je pričela pobijati ljubljanska »Jugoslavija«. »Jugoslavija« svetujemo, naj naprosi dr. Žerjavo, da prestopi v klerikalno stranko. Če dr. Žerjav to stori, bo klerikalne stranke čisto gotovo takoj konce.

Ij Kakšne grožnje so to? »Danes je strah pred »Jutrovimi« bogovi že — prazen. In če se je do sedaj (podčrtano v originalu) vsled znanih pritiskov polnih razmer še kdo tresel pred močno roko in vsega mogočeno voljo političnih in duševnih aristokratov, se danes vsakdo... (podčrtano v originalu) že smeje brez vse skrbi pred različnimi grožnjami, o katerih se je ta teden sem in tja še govorilo po naši sicer dobro informirani Ljubljani. Tako stoji zapisano v večeršnjem »Slov. Narodu«. »Narodu« bi bila neinformirana Ljubljana jako hvaležna, če bi jasneje povedal, za kakšne grožnje gre. Pri tej priliki bodi omenjeno, da je včasih tudi »Narod« sam prav nepremišljeno — grozil. Ljubljaničane pa prosimo, naj vsakega »grozečega« fantazina obdarjenega s par brcami povsod in brez izjeme postavijo pred vrata. Pravi Ljubljaničan se še policaja ne boji, pa bi se praznih besed in skrivnostnih groženj!

Ij »Srečna Ljubljana!« »Slovenski Narod« piše o sijajno uspelem shodu Zveze delovnega ljudstva in pravi: »Srečna Ljubljana, če pride v take roke!« — Ampak nesrečen »Narod«, če pride on v naše.

Ij Nove klerikalne zmaje je naročila ljubljanska »Jugoslavija«, ker je stara zaloga pri »Slov. Narodu« že pošla. Zmajčki so krasno delo znanega domačega umetnika. Kdor pa želi nekaj posebnega, naj na-

roči takega s piščalko v ozadju. Na takega piska tudi »Jugoslavija« vsak dan v dobi občinskih volitev.

Ij Shoda »Zveze delovnega ljudstva« v Unioni v petek se je udeležilo nad 3000 ljudi. Shod je nasprotnike naravnost konsterniral kakor se jasno vidi iz poročil nasprotnih listov o tem shodu. Našim ljudem pa je shod vliil nepremagljivo ognja.

Ij Umri je večeraj popoldne g. Josip Satter, invalid. Pogreb bo v ponedeljek ob 4. popoldne iz hiše žalosti Kolizej, Gosposvetska c. Naj v miru počiva!

Ij V Rokodelskem domu bo jutri zvečer ob 8. uri drugo letošnje predavanje Stolne »Prosvete«. Društveni člani in somišljeniki, posetite to predavanje v prav obilem številu!

Ij Tovariši, tovarišice! Prijatelji delavstva! Danes vsi v Ljudski dom na prireditve »Krekove mladine«, ki priredi igro »Stari in mladi«. Vstopnice se dobe celi dan v prostorih JSZ. Stari trg 2, I. Zvečer eno uro pred predstavo v Ljudskem domu. Pri predstavi svira orkester dravske divizije.

Ij Slovenska krščanska ženska zveza ima I. odborovo sejo v ponedeljek, dne 30. t. m. ob 5. uri popoldne v posvetovalnici KTD, Jugoslovanska tiskarna, I. nadstropje. Za odbornice je udeležba obvezna, vabljen so pa k seji tudi članice Zveze.

Ij Prosveta frančiškanske župnije priredi v ponedeljek 30. t. m. točno ob osmih zvečer skioptično predavanje. Predava g. kanonik Sušnik.

Ij Poselska zveza ima danes ob pol petih popoldne shod v dvorani Rokodelskega doma. Članice so povabljene na obilno udeležbo. — Načelstvo.

Ij Sentiakobska prosveta. Danes zvečer ob pol osmih bo nadaljeval mons. Viktor Steska svoje predavanje »o stari Ljubljani« (Ljubljana v srednjem veku). Takoj po predavanju odborova seja. — V nedeljo 5. novembra ob pol osmih bo redni občni zbor prosvetnega društva v navadnih prostorih.

Ij V Sentiakobskem prosvetnem društvu se v ponedeljek 30. t. m. ob pol osmih zvečer nadaljuje nad vse zanimivo predavanje s slikami o izletu v Brno. Vstopnina kakor zadnjič. Člani in prijatelji dobro došli! — Po predavanju kratka odborova seja.

Ij Znanstveno-politični klub ima v ponedeljek 30. oktobra ob osmih zvečer v Akademskem domu predavanje o državnem ozemlju.

Ij Zenski zbor moravskih učiteljic iz Brna, ki nastopi v nedeljo, dne 5. novembra v dvorani hotela »Union«, šteje 30 članic pod vodstvom genijalnega dirigenta prof. Vacha. Zbor je do sedaj v dobi desetletnega obstoja nastopil v 80 koncertih in dokazal, da se da z ženskim zborom doseči ravno tako lepe uspehe, kakor z moškim zborom, kajti krasota in milina ženskih glasov je isto toliko vredna, kakor vznesena moč moškega zbora. Zenski zbor sicer ne vpliva na poslušalca po svoji moči, vendar pa ga popolnoma pritegne nase vsled svoje miline in ljubkosti. Sedeži za ta koncert so v predprodaji v trgovini Glasbene Matice na Kongresnem trgu.

Ij Pevska vaja v Zvezi včlanjenih zborov se vrši v nedeljo 29. okt. 1922 dopoldne v pevski dvorani Glasbene Matice, in sicer za I. in II. tenor točno ob desetih, za I. in II. bas točno ob trideset na enajst. Nove nagrobnice! Polnoštevilna udeležba nujno potrebna! Odbor Zveze slov. pevskih zborov.

Ij Avtomobilni promet na pokopališče. Avtomobilna prometna d. d. v Ljubljani naznanja cenj. občinstvu, da bodo vozili za časa praznikov, t. j. v nedeljo in torek popoldne in v sredo cel dan avtomobilski iz mesta na pokopališče. Postajališča: kavarna Evropa, mitnica na Vidovdanski cesti, ob mitnici na Zaloški cesti pri sv. Petra cerkvi. Cena: od kavarne Evropa na pokopališče ali obratno 5 Din, od Vidovdanske ceste oz. Zaloške ceste na pokopališče ali obratno 4 Din za osebo. Vozilo se bo vsake pol ure. — 4576

Ij Ogenj v Komenskega ulici. Včeraj jutraj ob pol šestih je bil alarmiran mestni gasilski urad potom policijskega stražnika, da je izbruhnil požar v Komenskega ulici št. 26. Čuvaj na gradu je dal znamenje z dvema streloma. Na lice mesta je odšla takoj mestna poklicna gasilska straža, broječa osem mož, ki pa je stopila le deloma v akcijo, ker so domači požar že pravočasno opazili ter z vsemi močmi lokalizirali. Iz kuhinje v drugo nadstropje je vodilo posebno stopnišče v podstrešje. Pod tem stopniščem je imela stranka najbrže spravljen pepel, ker se je našla posoda in pepel v posodi. V istem prostoru so bile razne cunje in nekaj drv. Ogenj je vžgal stopnice, ki so zgorele ter vrata in prešel v podstrešje. Začutil je požar tamkaj stanujoči dijak, ki je slišal okoli pete ure praskanje in pokanje v kuhinji ter opozoril stranko na to. Na alarmne strele se je takoj odzvalo ljubljansko prostovoljno gasilno društvo, ki je stalo, broječe 12 mož, pripravljeno v gasilskem domu, da v slučaju potrebe stopi v akcijo.

Ij Policijska kronika. Ljubljanski vlomilci, katere je vodil Cimžar Jakob (družba je štela 10 članov in ki so vsi zaprti) so dosedaj priznali, da so izvršili 60 vlovov.

Narodno gledališče.

DRAMA.

Nedelja, 29. oktobra ob 3 popoldne HLAPCI. Izven. Ob 8 zvečer ZIVI MRIVEC. Izven. Ponedeljek, 30. oktobra HEDDA GABLER. Gostovanje gospe Marije Vere — Red D. Torek, 31. oktobra. — Zaprt.

OPERA.

Nedelja, 29. oktobra LAKME. — Izven. Ponedeljek, 30. oktobra. — Zaprt. Torek, 31. oktobra PRODANA NEVESTA. Red B.

Prosveta.

pr »Bogoslovni Vestnik« za l. 1923 se že tiska. V kratkem bo izšla l. št. l. 1923. Prejeli jo bodo samo tisti stari naročniki, ki so že plačali zaostalo naročnino za lanski letnik (20 Din; podporna članarina 25 Din.) Račun za lanski letnik izkazuje ogromen primanjkljaj. Zato prosimo, da zaostali naročniki brez odlašanja poravnajo naročnino za l. 1922.

pr Finžgarjev roman »Iz modernega sveta« je ravnokar izšel kot III. zvezek Finžgarjevih zbranih spisov. To vedelobno pogodeno povest iz socialnega življenja je pisatelj objavil prvotno v »Dom in Svetu« v letniku 1914. Kot samostojna knjiga za lanski primeren prostor v vsaki zasebni in javni knjižnici. — Cena za broširan izvod znaša 30 Din, za vezan izvod 44 Din.

pr Ravnokar je izšla v samozaložbi: Marica Stepančičeva-Gregorič, Slovensko-italijanska slovnica. Cena knjigi je Din 24. Knjiga se dobi v knjigarni »Nova Založba«, Ljubljana, Kongresni trg št. 19.

Orlovski vestnik.

Odborova seja Sentiakobskega Orla se vrši v ponedeljek ob 8. uri v prostorih Prosvete.

Turistika in sport.

Ilirija : Slovan. — Na športnem prostoru Ilirije pred državnim kolodvorom se vrši danes ob 15. uri nogometna tekma med Slovanom in kombiniranim moštvom Ilirije. Ob deževnem vremenu telma odpade.

Polzvedovanja.

Reven učencec je zgubil torbico z vsemi šolskimi potrebščinami pred sv. Jožefom. Pošten najditelj naj jo odda pri ravnateljstvu l. deske mešč. šole proti dobri nagradi.

Ura se je našla pret. dni v Kopitarjevi ulici. Kdor jo je izgubil, naj se oglasi v našem uredništvu.

Nosite zaradi njihovih velikih prednosti **PALMA** kaučuk potpetnike in potplate



Okrožni zdravnik **dr. Viktor Gregorin** ordinira stalno v NOVEM MESTU vsak dan od 9. do 12. in od 16. do 17., razen nedelj in praznikov.

Absolvent trg. tečaja išče službo za pisarniškega pomočnika. Ponudbe na upravo lista pod »Absolvent«. 4615

Razpisana je služba **organista-cerkvenika** na Bledu. Plača mesečno K 3200. Stanovanje prosto. IANEZ OBLAK, župnik.

Mizar išče stanovanje; prevzel bi brezplačno mala hišna popravila ev. kol hišnik. Več po dogovoru. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »MIZAR«. 4554

ZA VODJO TOVARNE srejmemo samostojno inteligentno in trezno moč, ki je popolnoma izvežbana v MIZARSTVU IN STOLARSTVU kakor v lesni stroki. Samo resne ponudbe pod šifro »Stanovanje, luč in kurjava v hiši« na upravo lista.

Žensko, ki zna dobro plesti na pletilni stroj, sprejemem. Plačam tedensko K 700 ali K 400 in hrana v hiši. Ponudbe pod »PRIDNA DELAVKA 4569« na upravnštvo »Slovenca«.

Mladi psi se prodajo. Radeckega ceste 1.

ZAUPNO MESTO!

Višji častnik v pok., ABSOLVENT TEHN. VOJASKE AKADEMJE NA DUNAJU, 38 let star, zmožen slovan, nemšč. išče primerne, če možil jezika goče vodilne službe. Ponudbe pod »Zaupno mesto« na upravnštvo.

Razno perilo

za dame, gospode in deco priporoča trdka **A. & E. Škoberné** Ljubljana Mestni trg 10

Iščemo osebo

za svaženje društvenih lokalov. — Zglašiti se je: Akademski dom, prilličje, Miklošičeva cesta št. 5.

TURBINA

za visok pritisk, sistem PELTON, 35 PS, 2 DINAMO, tipa Brown in drugo za kompl. centralo NAPRODAJ. — Poljsnila do 2. nov. Ing. Rudolf TREJO, Gosposvetska cesta št. 12, II. nadstropje. 4620

NAPRODAJ

nova lahka KOČKA, napol krita in več VOZIKOV na peresih in na proste osi ter več VOZ za kmečko delo, MIHAEL HROMEČ, kovač, SNEBRJE pri Ljubljani. 4616

Brušenje britvic (REZ-NIC)

za raziranje, raznih sistemov Mem, Oette etc., z električnim obratom, komad po 3 K 20 vin., sprejema drogerija »ADRIJA« v Ljubljani Selenburgova ulica 5.

Strokovnjak

v LESNI STROKI z dolgoletno prakso išče primerne mesto v večjem podjetju, če mogoče kol vodja žage. Ponudbe pod »Vodja« na upravo »Slovenca«. 4619

Enonadstropna hiša

je NAPRODAJ v bližini tobačne lovarne, z vrhom, poleg Gradašice. Naslov pove uprava »Slovenca« pod štev. 4603.

NAPRODAJ JE

PRITLIČNA HIŠA

z obširnimi dvoriščem na zelo prometnem mestu v Brežicah, pripravna za vsako obrt, tudi za trgovino. Odda se tudi nekaj zemljišča travnikov in njiv. — Prodaja se vrši v nedeljo, 5. novembra 1922 v Brežicah. — Natančnejše podatke daje interesentom VIKT. PETAN, trgovec v Brežicah. 4629

GOSTILNA KAJFEŽ

FLORIJSKA ULICA ŠT. 4. Od danes naprej vsako soboto, nedeljo, torek in sredo najfinišše KRVAVE in MESENE pečene klobase, vsak ponedeljek, četrtek in petek polkajene KRANJSKE KLOBASE in REBERCA. Izborna kuhinja, vsa jedila po lastni ceni. — Toči se le prvovrstna DOMAČA VINA. Producente samo prvovrstnih vin vabim, da mi prinesejo vzorce. A. KAJFEŽ

Pavla Del Linz roj. Lunder
Vinko Del Linz
trgovca in posestnik
poročena.
Tr. Hiše — Hruševje pri Postojni, 25. oktobra 1922.

OBRTNA HRANILNICA IN POSOJILNICA, KRANJ

(Krojaški odsek) se priporoča za naročila na **usnjate obleke** za moške (sulajčiči, hlače, čepice) ter damske jope. — Cene zmerne, delo solidno!

Inserati

v »SLOVENCU« imajo **popolen uspeh!**

Pritlična hiša naprodaj

po ugodni ceni v Stročicah št. 53. pol ure od Ljubljane. 4612

KROMPIR GRAH SENO OVES
kakor tudi druge dež. pridelke kupujem. Ponudbe prosim samo z označbo cene na NOVAK, Zagreb, Maksimirska cesta 64. — Telefon 20-60.

Opekarno in zanjo pripraven prostor, najraje blizu kolodvora, vzamem v najem. Naslov in pogoje na upravo lista pod štev. 4600.

Opeke ca. 100.000 kom.

mi je preostalo pri zidanju. Prodajam jo po nizki ceni, tudi v parti-jah. Interesentje naj blagovolijo pi-sati na upravo »Slovenca« pod šifro »OPEKA« 4631.

Lična vila (enodružinska) v Ljubljani, ravno dograjena, vsled preselitve zelo ceno NAPRODAJ. Naslov pove upravništvo »Slovenca« pod številko 4635.

RAZGLAS.
KROVSKI MOJSTER
FRAN FUJAN
LJUBLJANA, ILOVCA ŠTEV. 48
OB DOLENJSKI CESTI

Izvršuje vsakovrstna nova krovska dela s koranitom, eternitom, skalco, opeko, lepenko in lesnim cementom itd. — Sprejema popravila raznih slo-rih streh. Na zahtevo tudi za-laga z zgornj naved. blagom.

DELO PREIZKUŠENO SOLIDNO IN PO NAJNIZJIH DNEVNIH CENAH

Nagrobne svetilke
in PEČI nudi po zmerni ceni tvrdka O. ZAJEC, že-leznina, Ljubljana, Florijan-ska ulica štev. 23.

Kupim
elektro-motor
300 V 800 tur 2—3 HP
ali zame-lam
za enega od 5 PH

Točne ponudbe na poštni predal 18, Ljubljana

STANOVANJE

obstoječe iz 2 sob, predsobe in kuhinje, z električno razsvetljavo, v sredini mesta,

zamenjam

s stanovanjem s tremi ali štirimi sobami in priliklami v mestu, ali v najbližji okolici. Naplačilo po dogovoru. Interesentje naj pišejo na upravo »Slovenca« pod šifro: »ZAMENA STANOVANJA« 4362.

Prodajam hišo z vrtom

v bližini Ljubljane, ob državni ce-sli, ki je prikladna za vsako trgo-vino ali obrt. Naslov pove uprava »Slovenca« pod številko 4501.

Sirarna v češkoslovaški
išče za SHS odjemalcev na debelo. Dopisi na SIRARNO ARNOLD WEISZ, Velké Šarubý. 4260

POLNOJARMENIKI!

Strnje za žage in obdelavo lesa, vsakovrstne, najnovejše kon-strukcije dobavlja takoj po naj-nižji ceni s jugoslovanskega skladišča »SULWERKE«, Leipzig Kleinsch, Dieckhausa-ss 18. Za-stopnik in skladišče ima Wel-er-Werke, Wien XIII., Breitensee-strasse 53.

Pojasnita daje spedičija
»BALKAN«, Ljubljana.

Usnjarske pletilnice, izdelovalnice
TORBIC IN KOVČEKOV
dobijo najceneje ključavnice in okove prvorazrednega iz-delka Brüder Deutsch Metall-waren-Fabrik Wien pri

LORUM D.D.

trgovina jermenskih, sedlarskih in tapetarskih okovov in proizvodov.

ZAGREB — Duga ulica 12.

Telefon 14-96 Brzjavlj: LORUM.

Kolesa

Vam prenosi in strokovno shrani

preko zime

ob malenkostni pristojbini tvrdka

J. GOREC, Gosposvetska c. 14.

gozd za oglje

Ponudbe pod »gozdovi« na upravo lista.



Kralj. Holandski Lloyd

Glavni zastop za Jugoslavijo:
Jugoslovanska banka d. d. Zagreb
Edina koores. parobrodna družba za
Južno Ameriko.

Redni potniški in tovarni promet iz Amsterdama in Cheroouga v Rio de Janiko, Santos, Montevideo in Buenos Aires.

Točna polanila daje poslovalnica:
Kralj. Holandskega Lloydja,
LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 16.
Telefon 5-83, Brzjavlj: Realloyd.

„DIAMALT“

Pozor pekil »DIAMALT«, tvornice Han-ser i Sobolka, Beč-Stadlan, v pred-vojni kakovosti, se zopet dobi pri glav-nem zastopniku za Jugoslavijo
EDUARD DUZANEC, Zagreb,

DR. PHIL. poučuje
v nemškem jeziku
one, ki so v tem jeziku že napre-dovali, posebno v stilistiki, poetiki in literarni zgodovini. Blag. vpra-sanja pod »DR. PHIL.« na uprav-ništvu tega lista. 4570

Pletene jopice
rokavice, nogavice
po najnižjih cenah pri
A. Šinković nasl. K. Soss
Ljubljana, Mestni trg štev. 19.

Suhe gobe
in kumne kučuje SEVER & Komp., Ljubljana, Wolfova ulica 12.

PRODAM POSESTVO

novozgrajeno enonadstropno VILO z vsem komfortom, pred in za vilo vrt, za vrtom leče potok. Tik vile je ENONADSTROPNA HIŠA z vrtom. Posedstvo leži v neposred-ni bližini Ljubljane, 15 minut od glavne pošte. Kupec mora pre-skrbeti sedanjemu lastniku stano-vanje v mestu. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod štev. 4604.

Zalni klo-buki vedno v zalogi



Popravila se sprejemajo

Pozor! Najceneje nudi svojo bogato iz-biro klobukov in čepic vseh vrst

Modni salon
Stuchly-Maške

Ljubljana, Židovska ulica 3

VELEPOSESTVO na Spodnjem Štajerskem, obsegajoče 56 hektarov gozdov, 48 hektarov njiv in travnikov, NAPRODAJ. Posedstvo, na katerem stoji lepa gospodarska hiša z gospodarskimi poslopji, GOSTILNA Z VRTOM in sadonosnikom, leži ob okrajni cesti, oddaljeno 5 minut od malega mesta in 10 minut od železniške postaje. Zemljišče je prvovrstno, poseda tudi VODNO MOC, ki se da lahko zgraditi (okroglo 20 konjskih sil). Posedstvo je torej pripravno za poljedelstvo kakor tudi radi lepe lege za leto-višče. — Morebitni interesi naj se blagovolijo obrniti na DR. E. SCHWARZA lekarnarja v Ljubljani. 4611

Najboljši so pravi AMERIKANSKI in angleški

SINGER-šivalni stroji

Singer-igle in nadomestni deli.
LASTNA MEHANIČNA DELAVNICA



Singer-olje sukanec svila itd.
PRODAJA NA OBROKE

— **Singer-šivalni stroji Bourne & Co New York** —

CENTRALA za kraljevino SHS Zagreb, Maruličeva 5. — Podružnice:

LJUBLJANA, SELENBURGOVA ULICA 3.

Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar, Brod n/S, Su-botica, Novi Sad, Maribor, Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Dubrov-nik, Podgorica, Beograd, Kruševac, Niš, Skopje, Veles, Bitolj, Kragu-jevac, Zaječar i Stip. — Zastopstva so v vseh večjih krajih.

Jugoslovanski kreditni zavod

registrovana zadruga z omejeno zavezo v Ljubljani

Marijin trg št. 8 ob Ljubljani

PODRUŽNICA V MURSKI SOBOTO

obrestuje hranilne 51/2 0 čistih, brez odbitka rentnega in vloge na knjižice po 51/2 0 invalidskega davka. Večje vloge z odpovednim rokom in vloge v tekočem računu se obrestujejo tudi Telefon št. 54. višje po dogovoru. Cek. rač. št. 11.325.

Nudimo iz našega skladišča:

Molino-spodnje hlače la za de-lavce. Delavske Zephyr-srajce, temne in svetle. Črni klot, de-lavske srajce. Bele moške srajce.

Zensko perilo. — Zenske srajce z ročnim vezanjem.

Vse po najnižjih cenah. Najboljša izdelava in samo najboljše blago.

„ZE-HA“, domači proizvod perila, ZAGREB, Ilica 19.

Vsled prevoznih težkoč iz Švice se truplo mojega pokojnega moža

Rado Legvarta

ne prepelje v domovino.

Requiem se bo vršil v ponedeljek, dne 30. t. m. v frančiškanski cerkvi v Ljubljani.

Marija Legvart

Stabilni PARNI STROJ

15 konjskih sil, potem parni kotel 27 m² kurilne površine takoj naprodaj. Stroj je še v obratu v Ljubljani ter se lahko ogleda. — Naslov v upravnistvu »SLOVENCA« pod številko 4610.

Zagrebska veletrgovka z žitom in poljedelskimi pridelki išče za Slovenijo dobro verziranega in sposobnega zastopnika s čim prejšnjim nastopom. Ponudbe z referencami in zahtevami glede prejemkov je nasloviti pod

prvovrsten akviziter

na upravo tega lista do 4. novembra t. l.

Zimske suknje

v vseh oblikah in obleke najboljši po nizkih cenah kakovosti, priporoča oblačilna industrija A. Kunc, Ljubljana

Gospodarska ulica 7.

Ia Milansko salamo, Zahtevajte cenik in ponudbe!

Ia Sidsko zimsko salamo,

sveže, zrelo blago, takoj in poceni ponudi

Suhomesnata i mlinska industrija, d. d. - SID.

Stavbeno podjetje

IVAN OGRIN

Ljubljana, Grubarjevo nabr. 8

Prevzemajo se vsakovrstne gradnje. Naprava načrtov, stroškovnikov. — Tehnična mnenja in ocenitve.

Delo solidno in hitro, cene nizke.

Telefon številka 426.



„FIAT“ automobili

Zündapp

motorna kolesa pnevmatika

Reithoffer

Najnižje tovarniške cene. — Glavno zastopstvo
O. ŽUŽEK, Ljubljana, Sodna ul. 11. Tel. inter. 461

Divjačino

kot srne, zajce, fazane, jereble, divje race itd., v vsakem času po najboljših cenah, kupuje

E. VAJDA,

veletrgovina divjačine in perutnine, ČAKOVEC, Medjimurje.

Brzopisni naslov: VAJDA, Čakovec. Interurban telefon številka 59. 3752

Kazalnik



ki pokaže na lahek način 24 ur z označbo dnevnih in nočnih ur in se more pritrditi na vsako uro, se dobiva pri

Franc Korošec,

Ljubljana, Sv. Florjana ul. 31 in pri izumitelju B. Jurdane, Zagreb, Martićeva ulica številka 15. Telefon 12-49.

Hipotekarna banka jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani preje Kranjska deželna banka

javlja, da bo pričeni z dnem 1. novembra 1922 obrestoval stare in nove vloge na knjižice s čistimi

5% obrestmi.

Vloge na tekočem računu se bodo obrestovale po dogovoru najugodnejše, posebno pa vezane vloge proti tri- ali šestmesečni odpovedi.



Cie. Gle. Transatlantique

Francoska linija

Najkrajša in najudobnejša vožnja v Ameriko.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo:

Slavenska banka d. d. v Zagrebu.

VOZNE LISTKE in tozadevna pojasnila daje:

Ivan Kraker,

zastopnik v Ljubljani, Kolodvorska ulica 41.

Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d. v Ljubljani.

Vabilo k subskripciji.

Izvršuje sklep izrednega običnega zbora delničarjev z dne 29. septembra 1922 in na podlagi odobrenja Ministrstva trgovine in industrije, objavljenega po njega oddelku v Ljubljani z razpisom z dne 26. avgusta 1922, št. 5546/22, je sklenil upravni svet na svoji seji dne 29. septembra 1922, da zviša delniško glavnico od Kij 40.000.000— na Kij 50.000.000— z izdajo

komadov 25.000 delnic à Kij 400— nom.

pod sledečimi pogoji:

1. Starim delničarjem se ponudijo nove delnice po kurzu Kij 600— tel quel, plačljivih ob subskripciji, v razmerju na šest starih ena nova.
2. Novim delničarjem se ponudijo nove delnice po kurzu Kij 800— tel quel, plačljivih ob subskripciji.
3. Subskripcija traja od 1. do 15. novembra 1922 in so določena kot subskripcijska mesta:
Ljubljanska kreditna banka in njene podružnice, Jadranska banka a. d., Beograd in njene podružnice, ter Hrvatska podružnica Wiener Bank-Vereina, Zagreb.
4. Dodelitev delnic se izvrši kar najhitreje. Obvestilo o dodelitvi se čimprej zamenja za definitivne delnice.
5. Za nedodeljene delnice se vplačani denar vrne najkasneje do 15. decembra 1922.
6. Azijski dobiček pri izdaji novih delnic se dodeli po odbitku stroškov in pristojbin rezervnim fondom podjetja.
7. Nove delnice so opremljene s kuponom za leto 1923.
7. Uspeh gornje subskripcije je zajamčen po posebnem garančnem sindikatu.

V Ljubljani, dne 29. septembra 1922.

Upravni svet.

Underwood

pisalni stroji so najboljši

Zahtevajte ponudbe!

Izdaja konzorcij »Slovenec«.



THE REX Co.

LJUBLJANA

Tel. 268 - Gradišče št. 10 - Tel. 268

Odgovorni urednik Mihael Moškerc v Ljubljani.



Opalograph

razmnoževalni aparati so svetovnoznani

Zahtevajte ponudbe!

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.